

Christopher Painter yn 65

O'r Niwl

Christopher Painter

Dros gyfnod o bedwar degawd, mae Christopher Painter wedi datblygu corff sylweddol o gerddoriaeth gerddorfaol, siambr, unawd, pres a chwyth sydd wedi'i ffurfio gan hunaniaeth Gymreig, tirwedd, cof a llenyddiaeth. Wedi'i pherfformio a'i darlledu yn y Deyrnas Unedig ac yn rhyngwladol, mae ei gerddoriaeth yn cyfuno meddwl strwythurol ar raddfa fawr gyda synnwyr cryf o liw, awyrgylch a momentwm dramatig.

Mae cyfleoedd rhaglennu a chomisiynu ar gael drwy gydol 2027. Gellir teilwro gweithiau presennol, portreadau o'r cyfansoddwr a phrosiectau cydweithredol newydd ar gyfer gwyliau, ensembles a pherfformwyr unigol.

Datblygiad y Cyfansoddwr

Mae gwreiddiau cerddorol Christopher Painter ym Mhort Talbot, yno agorodd cerddoriaeth ysgol, bandiau pres ac anogaeth yr athro utgorn Walter White y drws i gyfansoddi am y tro cyntaf. Daeth cerddoriaeth i ddisodli gyrfa arfaethedig mewn peirianeg sifil yn raddol, ac ar ôl anogaeth bellach gan Edward Gregson, aeth i Goleg y Prifysgol, Caerdydd i astudio cyfansoddi.

"Gwna gais am le yng Nghaerdydd, mae Alun Hoddinott yno ac fe fydd yn dda i ti."

– Walter White, fel y'i cofir gan Christopher Painter

Alun Hoddinott – athro, mentor, a chyfaill

Yng Nghaerdydd, ffurfiwyd datblygiad cerddorol Painter mewn modd terfynol gan Alun Hoddinott. Dechreuodd eu perthynas fel athro a disgybl a datblygodd yn gyfeillgarwch a chysylltiad proffesiynol a barhaodd am fwy na phedwar degawd. Roedd addysgu Hoddinott yn gofyn am ddisgyblaeth, eglurder strwythurol a'r gallu

i gyfiawnhau pob manylyn mewn sgôr. Disgrifiodd Painter ef yn ddiweddarach fel ei "dad cerddorol".

"Does mo'r fath beth â chyfansoddwr da neu gyfansoddwr gwael, dim ond y rhai sy'n rhoi'r gorau iddi sydd yna."

– Alun Hoddinott, fel y'i cofir gan Christopher Painter

Byd cerddorol yn ehangu

Ynghyd â'i astudiaethau ffurfiol cafodd Painter gyngor ac anogaeth gan gyfansoddwyr yn cynnwys George Benjamin, Edward Gregson, John McCabe, Robert Saxton a Robert Simpson, ynghyd â ffigyrau rhyngwladol a oedd yn ymweld megis Samuel Adler o Ysgol Gerdd Eastman yn Efrog Newydd a'r cyfansoddwr Pwylaidd Marek Stachowski. Daeth astudiaethau cyfochrog mewn arwain â pherspectifau pellach drwy athrawon gan gynnwys Christopher Adey ac Alun Francis.

Gwnaeth y cyfarfyddiadau hyn gyflwyno Painter i ieithoedd ac ddulliau cerddorol gwahanol iawn heb ei ddenu tuag at un ysgol neu aesthetig benodol. Mae'r iaith gerddorol a ddeilliodd o hyn yn dal wedi'i gwreiddio mewn strwythur a chreffftwaith tra'n tynnu fwyfwy ar dirwedd, cof, llenyddiaeth a byd natur. Mae Painter wedi disgrifio cyfansoddi fel ffurf ar adeiladu: cymryd deunyddiau sylfaenol a'u hadeiladu yn gyfanwaith trefnus. Mae'r cyfuniad hwnnw o adeiladu manwl ac ymateb dychmygol wedi aros yn ganolog i'w gerddoriaeth drwy gydol y pedwar degawd canlynol.

Cerddoriaeth Gerddorfaol

Mae cerddoriaeth gerddorfaol Christopher Painter wedi bod yn ganolog i'w gynnyrch am fwy na phedwar degawd, gan amrywio o symffonïau a gweithiau cyngerdd i sgoriau a ffurfiwyd gan dirwedd, llenyddiaeth a chof. Mae cydweithrediadau mawr wedi mynd â'i gerddoriaeth o Gymru i'r Almaen a Mecsico, ac i gysylltiad rheolaidd â Cherddorfa Genedlaethol Gymreig y BBC.

- **Invisible Cities** – Cerddorfa leuenctid Genedlaethol Cymru, 1999; rhan o'r preswiliad a pherfformiwyd ar draws pedwar cyngerdd.
- **Forest of Dreams** – ysgrifennwyd yn ystod preswiliad Thüringen Philharmonie; darlledwyd ar deledu'r Almaen a pherfformiwyd yn ddiweddarach gan BBC NOW dan Jac van Steen.
- **Symphony No.3 "Fire in the Snow"** – perfformiwyd am y tro cyntaf yn Ninas Mecsico gan yr Orquesta Filarmónica de la UNAM dan Alun Francis.
- **Furnace of Colours** – comisiwn BBC Radio 3, arweiniwyd gan Jac van Steen gyda BBC NOW.

"Clust wedi'i datblygu'n fawr ar gyfer sain cerddorfa, rheolaeth sicr ar strwythur ar raddfa fawr, a'r gallu i greu cerddoriaeth o bwysau emosiynol a dramatig go iawn."

– Jac van Steen ar Furnace of Colours

Mae ysgrifennu cerddorfaol Painter yn cyfuno meddwl pensaernïol ar raddfa fawr gyda synnwyr cryf o liw a chymeriad offerynnol. Mae Jac van Steen hefyd wedi nodi cysylltiad eglur yn y gerddoriaeth â thirwedd, cof a hunaniaeth ddiwylliannol Gymreig – elfennau a amsugnwyd i iaith gerddorol sy'n aros yn nodedig o Gymreig heb gael ei chyfyngu gan ffiniau cenedlaethol.

Cerddoriaeth Siambr, Cerddoriaeth i Unawdydd a Cherddoriaeth i Leisiau

Ynghyd â'i gynnyrch cerddorfaol, mae Christopher Painter wedi datblygu corff sylweddol o gerddoriaeth siambr, cerddoriaeth i unawdydd a cherddoriaeth i leisiau, gan amrywio o sonatâu a phedwarawdau i weithiau a ffurfiwyd gan farddoniaeth, tirwedd a mytholeg Gymreig. Mae'r gweithiau hyn ar raddfa lai yn cynnig posibiliadau rhaglennu hyblyg ar gyfer gwyliau, cyfresi datganiadau a pherfformwyr unigol.

- **Sonata for Harp** – Gwobr Cyfansoddwr Gregynog; perfformiwyd am y tro cyntaf gan Elinor Bennett.
- **Clarinet Sonata** – comisiynwyd gan Peryn Clement-Evans, 1999.
- **Lunar Seas** – comisiynwyd gan Lunar Saxophone Quartet, 2010.
- **Sonata for Alto Saxophone** – comisiynwyd gan Lara James, 2005.
- **Yr Hanes Swynol** – enillodd y wobr am Dlws Y Cerddor yn Eisteddfod Genedlaethol 2005.
- **Syniadau'r Serch** – cylch o ganeuon ar gyfer bariton, fiolin a thelyn; Tlws y Cerddor, 2010.
- **Images in the Mist** – comisiynwyd a pherfformiwyd am y tro cyntaf gan Richards Quartet, 2012.
- **Caneuon Taliesin** – utgorn a phiano, perfformiwyd am y tro cyntaf yn Nghynhadledd Ryngwladol yr Utgorn yn Columbus, Ohio, 2015.
- **Five Memorial Fragments** – piano, Gŵyl Machen Isaf, 2017.
- **Daughters of the Sea** – fiolin a phiano; comisiynwyd gan Wyl Gerdd Ryngwladol Abergwaun, 2019.

"Rydym wedi comisiynu sawl gwaith siambr gan Chris dros y blynyddoedd, gan gynnwys cerddoriaeth ar gyfer addysg, lansio lleoliad mawr a pherfformiad cyhoeddus. Bob amser yn hawdd gweithio gydag ef, proffesiynol iawn ac, yn y pen draw, cerddoriaeth wych."

– Peryn Clement-Evans, Cyfarwyddwr, Ensemble Cymru

P'un a yw wedi'i ysgrifennu ar gyfer un perfformiwr neu ensemble bach, mae cerddoriaeth siambr Painter yn dangos yr un elfennau o strwythur, lliw a mynegiant â'r hyn a geir yn ei weithiau mwy. Yn ei gerddoriaeth siambr yn aml daw dylanwad llenyddiaeth a thirwedd arno i'r amlwg yn glir iawn.

"Mae llawer o weithiau Painter wedi'u hysbrydoli gan natur a'r elfennau sylfaenol – mae ganddo hiraeth neu hiraethgarwch tuag at y môr a choedwigoedd – a'r mytholeg sy'n gysylltiedig â nhw. Yn yr un modd, mae gan lenyddiaeth a hanes Cymru, yn enwedig y Mabinogi, bresenoldeb cryf yn ei gerddoriaeth ac mae wedi'i ddylanwadu'n drwm gan farddoniaeth y bardd metaffisegol o Gymru, Vernon Watkins."

– Christina Schaetz, "Komponisten-Porträt 2015" ("Portread y Cyfansoddwr 2015")

Cerddoriaeth Pres a Chwyth

Mae cerddoriaeth pres a chwyth yn meddiannu lle nodedig yng nghatalog Christopher Painter. Fel chwaraewr pres o'i ddyddiau ysgol, mae wedi ysgrifennu ar gyfer y cyfrwng o'r tu mewn: o weithiau cyngerdd mawr ar gyfer band pres a sgoriau ensemble chwyth sylweddol i gerddoriaeth siambr megis *Fibonacci's Dream*, a gomisiynwyd gan Consort Pres Opera Cenedlaethol Cymru.

Mae'r gweithiau hyn yn adlewyrchu cynefindra cydol oes â sain, techneg a diwylliant chwarae chwyth a phres, ond dydyn nhw ddim wedi'u creu fel 'repertoire' arbenigol mewn ynysu. Mae Painter yn agosáu at ensemble chwyth a band pres fel cyfryngau cyngerdd o ddifrif, sy'n gallu cynnal dadl gerddorol ar raddfa fawr, awyrgylch a narratif. Yn y cyd-destun hwn, maent yn ffurfio estyniad naturiol o bwysigrwydd strwythur a mynegiant a geir yn ei holl gerddoriaeth gerddorfaol a siambr.

Ensemble Chwyth

Tyfodd gweithiau Painter ar gyfer band chwyth symffonig o gysylltiad hir â'r arweinydd a hyrwyddwr cerddoriaeth chwyth Timothy Reynish. Comisiynwyd y pedwar gwaith gan Timothy a Hilary Reynish, gan ddechrau gyda *The Broken Sea*, a ysgrifennwyd er cof am eu mab William. Wedi'i sgorio ar gyfer ensemble chwyth symffonig llawn ac yn para tua 24 munud, mae'r gwaith yn cymryd ei deitl o gerdd gan Vernon Watkins ac yn datblygu mewn pum adran gysylltiedig, gan symud o dirwedd nosol oer drwy storm a galar i synnwyr newydd o nerth elfennol.

The Broken Sea – comisiynwyd gan Timothy a Hilary Reynish er cof am William Reynish; perfformiwyd am y tro cyntaf gan Gerddorfa Chwyth Coleg Brenhinol Cerdd a Drama Cymru dan arweiniad Timothy Reynish; cyhoeddwyd gan Maecenas Music.

"Un o'r darnau mwyaf dychmygus ac awgrymog ar gyfer Cerddorfa Chwyth a ysgrifennwyd yn y degawd diwethaf... yn sicr o fod yn 'glasur band chwyth'."

– Maecenas Music

La Città Invisibile (Invisible Cities) – trawsgrifiad band chwyth symffonig, a wnaed ar gais Timothy Reynish o'r gwaith cerddorfaol.

Myrkviðr (Mirkwood) – trawsgrifiad band chwyth symffonig o'r gwaith band pres, a wnaed hefyd ar gais Reynish.

Regatta – gwaith gwreiddiol ar gyfer band chwyth symffonig, a ysgrifennwyd fel anrheg pen-blwydd i Timothy Reynish

Mae'r tri gwaith olaf yn aros am eu perfformiadau cyntaf ac yn cynnig cyfleoedd atyniadol iawn ar gyfer gwyliau neu ensembles sydd â diddordeb mewn cyflwyno 'repertoire' sy'n newydd neu na chlywir yn aml ei glywed.

Band Pres

Mae perthynas Painter â bandiau pres yn ymestyn yn ôl i'w flynyddoedd cynharaf fel chwaraewr a chyfansoddwr. Mae ei weithiau aeddfed ar gyfer y cyfrwng yn amrywio o egni defodol [Ceremonies of Fire](#) i diroedd mytholegol [Mirkwood](#), y cyfeiriadau coffäol [Lednor Variants](#) a'r gwaith a ysbrydolwyd gan gelf weledol [The Elephant and the Dove](#). Mae ei [Aelfgar - Spear of the Elves](#) (2025) yn parhau â'r diddordeb hwn mewn hanes, myth a naratif. Mae'r cyfrwng yn aros yn rhan bwysig o'i hunaniaeth gerddorol, er bod y gweithiau wedi'u canfyddiad fel repertoire cyngerdd o ddifrif yn hytrach nag ymarferion genre.

[Ceremonies of Fire](#) – comisiynwyd ar gyfer Band Pres leuenctid Cenedlaethol Cymru; ritwalaidd, elfenol a dramatig.

[The Elephant and the Dove](#) – gwaith tri symudiad a ysbrydolwyd gan Frida Kahlo a Diego Rivera; telynegol, lliwgar a rhythmig fywiog.

[Myrkviðr \(Mirkwood\)](#) – gwaith cyngerdd atmosfferig wedi'i wreiddio mewn tirwedd mytholegol; un o'r gweithiau mwyaf sylweddol yng nghatalog y band pres.

[Lednor Variants](#) – amrywiadau myfyriol ar ddeunydd o Gwahoddiad, a ysgrifennwyd er cof am gyfaill agos Painter, Christopher Lednor.

[Aelfgar - Spear of the Elves](#) – comisiynwyd ar gyfer Ysgol Haf Band Pres Ryngwladol Elgar; gwaith hanesyddol a naratif sy'n tynnu ar gyfeiriadau Elgaraidd.

"Chwa o awyr iach... Mae'r iaith gerddorol yn soffistigedig, ond mae'r cysyniad rhaglennol rhydd yn ei wneud yn hygyrch iawn."

– David Childs, Brass Band World, ar Mirkwood

Cerddoriaeth Siambr Pres

[Fibonacci's Dream](#) – pumawd pres, comisiynwyd gan Consort Pres Opera Cenedlaethol Cymru.

[Fanfare for St Nicholas](#) – 4 Utgorn; 3 Trombon; Twba; Timpani; 1 Offer Taro; Organydd, comisiynwyd gan BBC Cymru.

"Wedi'i wreiddio mewn traddodiad ond yn agored i archwilio; hygyrch ond meddylgar; wedi'i wreiddio mewn cymuned ond yn uchelgeisiol yn artistig."

– Finlay Anderson, The Brass Band Music of Christopher Painter

Pobl, lleoedd a dechreuadau

"Dydych chi ddim yn rhoi eich bywyd i gerddoriaeth - dyma YW eich bywyd. Dydych chi ddim yn ei ddewis, mae'n eich dewis chi'

– Alun Hoddinott, cof personol

Christopher Adey

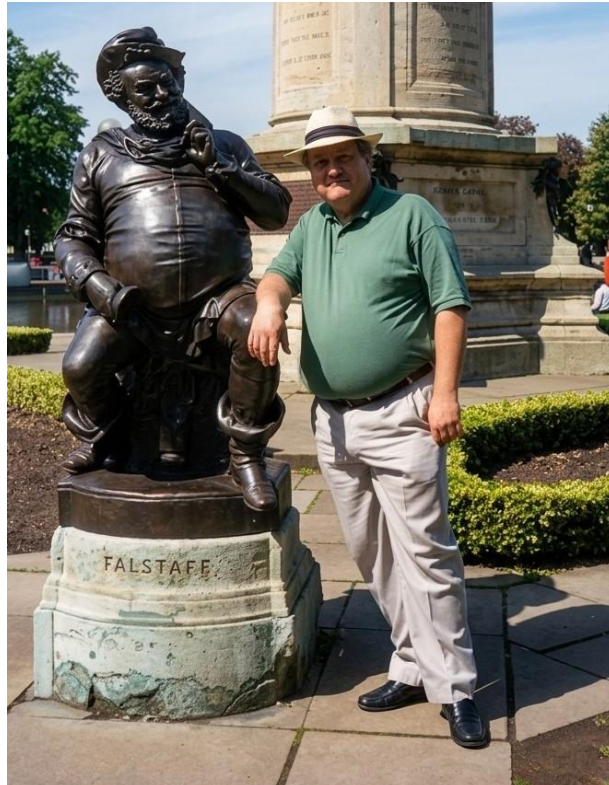
Gyda Alun Francis, yn dilyn
perfformiad cyntaf Forest of Dreams

"Rwy'n hoffi posau. Rwy'n hoffi gweithio allan sut mae pethau'n dod at ei gilydd."

" Rwy'n teimlo'n gartrefol iawn wrth gyfansoddi ar gyfer cerddorfa ac rwy'n hoffi cael y cyfnas mawr i weithio gyda hi."

"Mae pethau fel 'na yn effeithio arnaf. Mae barddoniaeth a pheintio hefyd yn effeithio arnaf."

– Christopher Painter, cyfweliad â Peter Reynolds

Stratford-upon-Avon — gyda Falstaff.

"Roedd yna ymwybyddiaeth mai gwaith oedd y peth oedd ei angen arnoch i ddod trwyddo, ond mai diwylliant oedd y peth pwysig."

— Christopher Painter, cyfweliad â Peter Reynolds

